

เก็นคักดี ศรีสว: การศึกษาสภาพและแนวทางในการส่งเสริมการสืบทอดอาชีพทำนาของลูกชาวนา.
(A STUDY OF THE STATE OF AND GUIDELINES TO PROMOTE THE INHERITANCE OF
PEASANT OCCUPATION OF PEASANTS' CHILDREN) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
อ.ดร. อมรวิรัช นาคทรพร, 244 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการสืบทอดอาชีพทำนาของลูกชาวนาปัจจุบัน ในเขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ดและเพื่อ
นำเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการสืบทอดอาชีพทำนา การดำเนินการวิจัยมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การเก็บข้อมูล
โดยแบบสอบถาม"สภาพการสืบทอดและปัจจัยเงื่อนไขในการสืบทอดอาชีพทำนาของลูกชาวนา" 3) การเก็บข้อมูลภาคสนามจากการลงพื้นที่ศึกษาภาคสนาม
และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านกรณีศึกษา 2 หมู่บ้านเป็นการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องสภาพการณ์การสืบทอดอาชีพทำนาและแนวทางใน
การส่งเสริมการสืบทอดอาชีพทำนาด้วยการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างลูกชาวนา ครอบครัวชาวนา ครู และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำชุมชน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น
4) เก็บข้อมูลโดยการจัดเวทีสนทนากลุ่ม เพื่อระดมสมองหาแนวทางเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการสืบทอดอาชีพทำนาในหัวข้อ "แนวทางในการจัด
การศึกษาเพื่อส่งเสริมการสืบทอดอาชีพทำนาในเขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้" 5) เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรถึงแนวทางเกี่ยวกับการจัด
การศึกษาเพื่อส่งเสริมการสืบทอดอาชีพทำนาในเขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มลูกชาวนาที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียน และกำลังศึกษาอยู่ใน
การศึกษานอกระบบโรงเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 และระดับอาชีวศึกษาในระดับชั้น ปวช. 1 - ปวส. 2 ซึ่งมีอายุ
ระหว่าง 14 - 25 ปี เป็นกลุ่มตัวแทนลูกชาวนาในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามสภาพการสืบทอดและปัจจัยเงื่อนไขใน
การสืบทอดอาชีพทำนาของลูกชาวนา แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านกรณีศึกษา กรอบคำถามในการจัดเวทีสนทนากลุ่มในหัวข้อแนวทางในการจัด
การศึกษาเพื่อส่งเสริมการสืบทอดอาชีพทำนาในเขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้และแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมกลุ่มตัวอย่างลูกชาวนาในการตอบแบบสอบถาม
รวม 1,982 คน และกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มทั้งที่เป็นลูกชาวนา ครู เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำชุมชน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น 52 คน
ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาโดยการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และ
การจัดเวทีสนทนากลุ่มนำเสนอเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการสืบทอดอาชีพทำนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมมีส่วนสัมพันธ์กับสภาพการสืบทอดอาชีพทำนาของลูกชาวนาโดยสภาพการ
สืบทอดอาชีพทำนาแบบทำเองของลูกชาวนาพบว่ามีน้อย ลูกชาวนาส่วนใหญ่เลือกประกอบอาชีพที่ตนเองสนใจหลังจากจบการศึกษาโดยส่งเงินมาช่วยพ่
แม่ในการทำนาแทนซึ่งเริ่มใช้รูปแบบการจ้างแรงงานทำนาแทนมากขึ้นมีลูกชาวนาบางส่วนที่กลับมาช่วยพ่อแม่ทำนาด้วยการเปลี่ยนรูปแบบการทำนาเป็น
เกษตรผสมผสานซึ่งประสบผลสำเร็จสามารถเลี้ยงตนเองได้ ความตั้งใจสืบทอดอาชีพทำนาต่อจากพ่อแม่จะมากเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้านเช่นการที่ลูก
ชาวนาทำนาเป็นและได้ช่วยเหลือพ่อแม่ทำนาเป็นประจำสำหรับรูปแบบการทำนาในอนาคตมี 3 รูปแบบคือ 1. การจ้างแรงงานและเครื่องจักรกลการเกษตร
ทำนาในบางขั้นตอนมากขึ้น 2. การเป็นผู้จัดการนาโดยการจ้างแรงงานทุกขั้นตอน 3. การเป็นเกษตรกรทางเลือกทำการเกษตรแบบผสมผสาน
2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการสืบทอดอาชีพทำนา ในอำเภอเกษตรวิสัย เขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด พบ
ปัจจัยเงื่อนไขหลักที่ส่งผลต่อการสืบทอดอาชีพทำนามี 4 ด้านดังนี้ 1. ปัจจัยด้านการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน 2. ปัจจัยด้านความรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับ
การทำนา 3. ปัจจัยด้านค่านิยมและทัศนคติต่ออาชีพทำนา 4. ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจ
3. ชุดความรู้ที่จำเป็นสำหรับชาวนารุ่นใหม่ประกอบด้วย 1. ชุดการจัดการความรู้เกี่ยวกับการทำนา 2. ชุดความรู้เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรที่นาที่มี
ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 3. ชุดความรู้เกี่ยวกับการรวมกลุ่มการจัดการเครือข่าย 4. ชุดความรู้เกี่ยวกับการจดบัญชีครัวเรือน การจัดการต้นทุนและค่าใช้จ่ายจาก
ปัจจัยการผลิต และการลดภาระหนี้สินในการทำนา 5. ชุดความรู้เกี่ยวกับห่วงโซ่อุปทานสินค้าการเกษตรและความต้องการของตลาด 6. ชุดความรู้ของการสร้าง
สำนึก ความผูกพันและการปลูกฝังประเพณี วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับอาชีพทำนา
4. แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการสืบทอดอาชีพทำนาต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวิถีการการทำนาสมัยใหม่ที่มีหลากหลาย
รูปแบบรองรับและเข้าถึงความรู้ชุดใหม่ซึ่งมีนัยต่อการจัดการศึกษาไม่จะเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัยต้องมีกิจกรรม
และกระบวนการเรียนรู้ที่จะรองรับชุดความรู้ใหม่ที่เป็นสำหรับชาวนา และท้องถิ่นทดแทนการสืบทอดความรู้ในครอบครัวที่ลดบทบาทลงไป รวมถึง
การศึกษาต้องมีบทบาทในการรักษาประเพณีวัฒนธรรมเพื่อสืบทอดคุณค่าความดีงามของอาชีพทำนาต่อไป

4983657027: MAJOR DEVELOPMENT EDUCATION

KEYWORDS: PEASANT OCCUPATION/ PROMOTE THE INHERITANCE OF PEASANT OCCUPATION

KERNSAK SRISUAY: A STUDY OF THE STATE OF AND GUIDELINES TO PROMOTE THE INHERITANCE OF PEASANT OCCUPATION OF PEASANTS' CHILDREN. THESIS ADVISOR: AMORNWICH NAKORNTHAP, Ph.D., 244 pp.

The purposes of this research were 1) to study the state of inheritance of peasant occupation of peasants' children in Tungkularonghai area in Roiet province; and 2) to present the guidelines to provide educations promoting the inheritance of peasant occupation. Researcher studied this research using 5 procedures in research methodologies which were 1) documentary reviews; 2) preliminary survey of the state of the inheritance of peasant occupation; 3) cases study of two villages selected focusing on the state of the inheritance of peasant occupation and the guidelines of promoting the inheritance of peasant occupation using semi-structured interviews with peasants' children, peasants' family, teachers, government officers, community leaders, and community intellectual; 4) expert group discussion focusing on "The Guidelines of Education Providing in Promoting the Inheritance of Peasant Occupation in Tungkularonghai Area"; 5) in-depth interview with selected expert in agricultural field in order to conclude the guidelines for education to promote the inheritance of peasant occupation in Tungkularonghai area. The samples groups were the peasants' children between 14 - 25 years old who studied in secondary schools and vocational institutes. The sample groups were the representative of peasants' children in Kasetwisai district, Roiet province. The instruments for data collection were the questionnaire about the state of inheritance of peasant occupation, the case study guidelines for two selected villages, the guidelines for focused group discussion in the topic of "The Guidelines of Education Providing in Promoting the inheritance of Peasant Occupation in Tungkularonghai Area", and the interview guide for interviewing the experts in the agriculture field. This research's survey received 1,982 questionnaires from the peasants' children, and collected data from 52 the sample groups: peasants' family, teachers, government officers, community leaders, and community intellect teachers through interviews and group discussion. The data were analyzed through percentages, means, standard deviations, and content analysis for data from the interviews and group discussion on the topic of promoting the inheritance of peasant occupation.

The results were as follows:

1.The changing of social and cultural context were related to the state of the inheritance of peasant occupation. The state of inheritance was at the low rate because most of peasants' children were better educated and decided to earn a living after otherwise graduation. However, most peasant's children intend to keep the family farm and there were even some small groups of peasants' children coming back to hometown in order to continue farming career from their parents. In short, there were 3 models of inheriting peasant occupation in the future: 1) hiring labors in some procedures of farming; 2) total farm management including hiring labors in all procedures of farming; and 3) employing alternative farming

2.The analysis of data related to the condition of the inheritance of peasant occupation in Tungkularonghai area, Kasetwisai district, Roiet province found that there were 4 factors related of peasant occupation: 1) land ownership; 2) knowledge and experience in peasant farming; 3) values and attitudes toward peasant occupation; and 4) economic status of the family.

3.The knowledge required for the new generation peasants can be classified into 6 knowledge sets: 1) knowledge set about peasant farming; 2) the knowledge set about managing the resources for peasant farming; 3) the knowledge set about cooperative unions management; 4) the knowledge set about cost management; 5) the knowledge set about supply chain of agricultural products; and 6) the knowledge set about the culture and value of peasants' farming occupation.

4.The guidelines of education in promoting the inheritance of peasant occupation had to be adapted with the new technologies of peasant farming. The new sets of knowledge must be provided through formal education, informal education and non-formal education. The learning activities and learning processes had to be suitable with the new sets of knowledge, while maintaining and conserving cultural value of peasant occupation.